

**НАУКОВІ ЗАПИСКИ
НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
«ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»**

Серія «Філологічна»

Збірник наукових праць

Випуск 52

Острог
Видавництво Національного університету «Острозька академія»
2015

УДК 81. 161. 2+
81. 111
ББК: 81. 2 Укр. +
81. 2 Англ.
Н 34

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Острозька академія»
(протокол № 6 від 4 грудня 2014 року)*

*Збірник затверджено постановою президії ВАК України
від 22 квітня 2011 року № 1-05/4*

Редакційна колегія:

Архангельська А. М., доктор філологічних наук, професор;
Білоус П. В., доктор філологічних наук, професор;
Вокальчук Г. М., доктор філологічних наук, доцент;
Пасічник І. Д., доктор психологічних наук, професор;
Поліщук Я. О., доктор філологічних наук, професор;
Тищенко О. В., доктор філологічних наук, професор;
Хом'як І. М., доктор педагогічних наук, професор, академік АН ВШ України;
Яворська Г. М., доктор філологічних наук, професор.

Н 34

Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»: збірник наукових праць / укладачі: І. В. Ковальчук, О. Ю. Костюк, С. В. Новоселецька. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. – Вип. 52. – 306 с.

У збірнику містяться статті, присвячені проблемам сучасного мовознавства та порівняльного літературознавства, а також методиці навчання іноземних мов. Збірник рекомендовано науковцям, викладачам, студентам-філологам і всім, хто цікавиться філологічною наукою.

УДК 81. 161. 2+
81. 111
ББК: 81. 2 Укр. +
81. 2 Англ.

*Адреса редколегії:
35800, Україна, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2,
Національний університет «Острозька академія»,
факультет романо-германських мов*

© Видавництво Національного університету
«Острозька академія», 2015

ЗМІСТ

O. V. Babenko	
UNKNOWN WORLD LITERATURE: A SHORT STORY «TO REACH JAPAN» BY ALICE MUNRO	3
M. Kuznetsov	
SHORTENING AS A WAY OF WORD-FORMATION IN ADVERTISEMENTS	5
A. M. Litak	
THE APPLICATION OF DR. DE BONO'S SIX THINKING HATS METHOD IN ENGLISH TEACHING PRACTICE	8
Yu. V. Lysanets	
PATIENT'S UNRELIABLE NARRATION IN THE MODERN CINEMATIC DISCOURSE	11
E. Ye. Mintsys	
BLURB AS A PARATEXTUAL ELEMENT	14
S. V. Novoseletska	
SOME THOUGHTS AROUND THE PRINCIPLE OF THE FREEDOM TO TEACH	18
Vira Radsion	
DREI VARIANTEN DER DEUTSCHEN SPORTSPRACHE (AM BEISPIEL DER ZUSAMMENGESETZTEN SUBSTANTIVE IN MODERNER PUBLIZISTIK)	21
S. V. Ryzhkova	
POLITICAL CORRECTNESS AS THE BASIC ELEMENT OF THE COMMUNICATIONAL SPHERE OF THE ENGLISH LANGUAGE (ON THE MATERIAL OF AMERICAN PUBLICIST TEXTS)	24
H. B. Акимова	
СПЕЦИФИКА ПОНИМАНИЯ ТЕКСТОВ ИНТЕРНЕТ-МЕМОВ	27
O. B. Андрійв	
СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ФУНКЦІЇ ДАВНОМИНУЛОГО ЧАСУ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ЛІНИ КОСТЕНКО «ЗАПИСКИ УКРАЇНСЬКОГО САМАШЕДШОГО»)	30
X. B. Баган	
АВТОБІОГРАФІЯ, МЕМУАРИ, ЩОДЕННИК: ТИПОЛОГІЧНІ ВІДМІННОСТІ	33
A. B. Беляєва	
АНГЛІЙСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ: ЗМІСТ ТА ЦІЛІ ДИСЦИПЛІНИ	36
T. B. Бобкова	
КОРПУСНИЙ СЛОВНИК КОЛОКАЦІЙ: МЕТОДИКА УКЛАДАННЯ	39
M. C. Богачик	
ОСОБЛИВОСТІ СЛОВОТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	42
M. B. Бондар	
КОМПОНЕНТ «АЛЛАХ» У ВЕРБАЛЬНІЙ СТРУКТУРІ ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ	45
I. A. Бронетко	
АУТЕНТИЧНІ МАТЕРІАЛИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ	48
C. B. Бронських	
ПРОБЛЕМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ХУДОЖНЬОГО СПАДКУ М. ГОГОЛЯ НА МАТЕРІАЛІ ФЕЙЛЕТОНУ М. БУЛГАКОВА «ПРИГОДИ ЧИЧИКОВА»	51
T. A. Вдовенко	
РЕЧЬ ПОДРОСТКОВ В АМЕРИКАНСЬКОЇ ХУДОЖЕСТВЕННОЇ ПРОЗЕ	53
H. П. Вільховченко	
ФУНКЦІОНАЛЬНІ ПАРАМЕТРИ КВАЗИСПЕЦІАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ В ТЕКСТІ НАУКОВОЇ ФАНТАСТИКИ	55
O. O. Вольфовська	
ФОНОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОМОВИ ЯК РІЗНОВИДУ ПУБЛІЧНОГО МОВЛЕННЯ ПОЛІТИКІВ	57
A. B. Гайдаш	
МОДЕЛЮВАННЯ ОБРАЗНОЇ СИСТЕМИ ПЕРСОНАЖІВ ПОХИЛОГО ВІКУ В ОДНОАКТИВКАХ Ю. О'НІЛА 1913-1920-Х РОКІВ	61
B. B. Гамалія	
СПЕКТРАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НІМЕЦЬКИХ ГОЛОСНИХ В ОЗВУЧЕНІЙ РЕКЛАМІ	64
L. M. Глушок	
ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ»	68
O. M. Гніздечко	
ВЕРБАЛЬНИЙ ТА НЕВЕРБАЛЬНИЙ АСПЕКТИ АНГЛОМОВНОЇ КОНФЛІКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В РОМАНАХ СТІВЕНА КІНГА	71
I. B. Горенко	
ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД РАБСТВА У РОМАНІ ЕДВАРДА ДЖОУНЗА «ЗНАНИЙ СВІТ»	74
L. M. Гречок, H. M. Лаушук	
ІННОВАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	76
A. M. Грималюк	
ДО ПРОБЛЕМИ АКТУАЛЬНОСТІ ПОЗИТИВНО КОНОТАТИВНОГО АСПЕКТУ СЕМАНТИКИ НІМЕЦЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ПРЕСІ ХХІ СТОЛІТТЯ	79
H. B. Гришкова	
ВЕСІЛЬНИЙ ОБ'ЯД ЯК ПІДҐРУНТЯ СЕГМЕНТУ АНГЛІЙСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНО-МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ	83
T. A. Давиденко	
СПЕЦИФІКА АНГЛІЦИЗМІВ СУЧАСНОЇ ПРОЗИ	87

В. С. Данилич ФЕНОМЕН МОРАЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ ЗА ПАМ'ЯТКАМИ ЕПОХИ СТАНОВЛЕННЯ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (АСПЕКТИ СУЧАСНОГО ПЕРЕКЛАДУ)	89
І. О. Державецька ГЛЮТОНІЧНИЙ ДИСКУРС: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ	93
Н. М. Дмитришина ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	97
О. В. Дмитрук МАНІПУЛЮВАННЯ ЕМОЦІЯМИ В СИТУАЦІЯХ СІМЕЙНОГО СПІЛКУВАННЯ	100
І. А. Живицька СЕМАНТИЧНА СТРУКТУРА КОНЦЕПТУ «ТІМЕ» І ЇЇ ВІДОБРАЖЕННЯ У ФРАЗЕОЛОГІЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	102
В. М. Жуковський, К. В. Сімак КЛАСИФІКАЦІЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НОВОГО ПОКОЛІННЯ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВНЗ	105
Л. В. Завальська СТИЛІСТИЧНО ЗНИЖЕНА ЛЕКСИКА В МОВЛЕННІ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИКІВ (НА МАТЕРІАЛІ ІНТЕРАКТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ В УМОВАХ ПОЛІТИЧНИХ ТОК-ШОУ)	108
Л. В. Зелінська ХУДОЖНЄ ВІДОБРАЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СЕЛЯН-КРІПАКІВ У КУЛЬТУРІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТ.	110
А. В. Землянська, О. Т. Кольцова САКРАЛЬНИЙ ПРОСТІР РОМАНУ М. МАТІОС «СОЛОДКА ДАРУСЯ»	114
Н. В. Зошук, І. О. Тимошук ЯВИЩЕ «КОНВЕРСІЇ» У ПЛОЩИНІ ЖАНРОВОЇ ПОЛІФОНІЇ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА	117
О. А. Ільченко, Л. Ю. Сінна СПЕЦІАЛЬНА ЛЕКСИКА СУЧАСНИХ УКРАЇНОМОВНИХ ЗМІ : ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ	119
М. М. Калініченко АМЕРИКАНСЬКИЙ ТЕАТРАЛЬНИЙ ПЕРФОМАНС У НАЦІОНАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОРІЧЧЯ	121
Д. С. Касяненко МОВНІ КЛІШЕ ТА КАНЦЕЛЯРИЗМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ЄС КРІЗЬ ПРИЗМУ ПЕРЕКЛАДУ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ	125
Т. В. Качалова, Л. М. Павлюк ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ	128
Т. С. Кириченко СПІВВІДНОШЕННЯ КАТЕГОРІЙ «ДИСКУРС», «ТЕКСТ» ТА «МОВЛЕННЯ» У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ	131
Л. С. Кім ІНТИМНЕ СПІЛКУВАННЯ В АСПЕКТІ ХУДОЖНЬОГО ДИСКУРСУ	134
Е. К. Коляда, А. В. Янков ІМЕННИКОВА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЕМОЦІЇ «СТРАХ» У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	137
О. Ю. Костюк ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ТА ЕЛЕКТРОННІ БІБЛІОТЕКИ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	140
Э. А. Кравченко ФУНКЦІОНАЛЬНА НАГРУЗКА ПОВТОРА В ПОЕТОНИМОСФЕРЕ	142
О. А. Крижко ТЕРМІНИ-ЗООНИМИ У ВНУТРІШНЬОМОВНОМУ АСПЕКТІ	145
Л. В. Крисак ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ	148
Н. Ю. Куравська СЕМАНТИКА ОПТАТИВА ТА ЗАСОБИ ЙОГО ВИРАЖЕННЯ В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ	151
В. В. Куранда КОМПЛЕКСНІ ОДИНИЦІ СЛОВОТВОРУ	154
С. В. Лазаренко, А. Шамсідінов ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ЗАСОБІВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	157
П. І. Лозинський ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ОФЦЕРА	160
Л. І. Лушпай ДО ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	163
А. Г. Майська ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СЛОГАНІВ КІНОІНДУСТРІЇ США	166
І. В. Малиновська ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВОГО ФІЛОСОФСЬКОГО ДИСКУРСУ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ І США	169

М. В. Маркова ЛІТЕРАТУРА РОМАНТИЗМУ У ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКАХ ІЗ НАТУРФІЛОСОФСЬКИМИ КОНЦЕПЦІЯМИ ЕПОХИ: ЗАГАЛЬНІ ЗАУВАГИ	172
Ю. О. Матвій-Лозинська ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	175
С. М. Мельник ПРАГМАТИЧНІ ФУНКЦІЇ ІНШОМОВНИХ ВКРАПЛЕНЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ	177
Л. Й. Меркотан ЕПІГРАФ ЯК ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНИЙ ЕЛЕМЕНТ У ДИСКУРСІ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ	180
Л. Ю. Минакова, А. С. Потапова СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОРГАНИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ ПРИ ОБУЧЕНИИ ИНОЯЗЫЧНОМУ ОБЩЕНИЮ	183
Т. С. Михасів КЛЮЧОВІ ОДИНИЦІ КОНЦЕПТУ «ПРИРОДА» LEAVES TA GRASS У ПОЕТИЧНІЙ ЗБІРЦІ УОЛТА УІТМЕНА «ЛІСТЯ ТРАВИ»	185
С. М. Мойсеєнко РЕЧЕННЯ З РОЗЦЕПЛЕННЯМ ЯК ПРАГМАТИЧНІ ОПЕРАТОРИ СИСТЕМНОСТІ АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ	188
Т. О. Мороз ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	191
С. В. Мудра МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОЗДАТНИХ ФАХІВЦІВ У ВНЗ УКРАЇНИ	194
Т. В. Наумович МІРИ ВЕЛИЧИНИ ДО ПЕРЕХОДУ НА МЕТРИЧНУ СИСТЕМУ У НІМЕЦЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	197
О. В. Николаенко, Т. А. Ушатая ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ СОСТАВНЫЕ МОТИВАЦИИ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ У СТУДЕНТОВ НЕЯЗЫКОВЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ	200
Т. В. Новікова ПЕРЕКЛАД ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ КРИЗЬ ПРИЗМУ ТЕОРЕТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	203
О. Л. Огурцова ТЕНДЕНЦІЇ У НАВЧАННІ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	208
В. К. Омельчук СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	211
О. І. Орехова ДО ПИТАННЯ ПРО ВИОКРЕМЛЕННЯ ОДИНИЦІ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧОГО АНАЛІЗУ КІНОТЕКСТУ ПІДЖАНРУ «ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРИЛЕР»	213
І. В. П'янківська ВЕДЕННЯ БЛОГІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ (НА МАТЕРІАЛІ ДИСЦИПЛІНИ «СЛОВНИКОВИЙ ЗАПАС» ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДРУГОГО КУРСУ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «АНГЛІЙСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРА»)	216
Н. В. Павлик ЛІНГВАЛЬНІ ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ ЕКСПРЕСИВНОСТІ В ЕПІСТОЛЯРНОМУ ДИСКУРСІ	219
О. В. Петрович DIACHRONISCHE BESONDERHEITEN DER MELIORATIVEN PHRASEOLOGISMEN	222
В. М. Пивоваров КОМПЕТЕНТІСНІ КОМУНІКАЦІЙНІ ВИМОГИ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАМКИ КВАЛІФІКАЦІЙ ТА МОВЛЕННЄВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗА ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ»	225
О. В. Поздняков НІМЕЦЬКА ЛЕКСИКА ШКОЛЯРІВ: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА	229
Н. В. Рубель ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРИРОДНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО ІНШОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ	232
Г. С. Сатановська ПОЕТИКА ГУСТАТИВІВ У ПРОСТОРОВІЙ МОДЕЛІ РОМАНУ МАРГЕРІТ ЮРСЕНАР «ФІЛОСОФСЬКИЙ КАМІНЬ»	235
Т. Г. Свердлова, О. В. Колесникова ПЕРСПЕКТИВИ ЗБЕРЕЖЕННЯ І РОЗВИТКУ ТРАДИЦІЙНИХ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНИХ ФОРМ ВВІЧЛИВОСТІ В СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ	237
Н. Ф. Соценко МОВА ЯК ЗАСІБ ВИЯВЛЕННЯ АВТОРСЬКОЇ ІНТЕНЦІЇ В НОВЕЛІ М. ХВИЛЬОВОГО «КІТ У ЧОБОТЯХ»	241
В. Б. Стернічук ЕПІСТОЛЯРНИЙ ДІАЛОГ ЯК ПРОЦЕС ВІДНАЙДЕННЯ НОВОЇ ІСТИНИ (НА МАТЕРІАЛІ ЛИСТУВАННЯ С. ЧИКАЛЕНКА – А. НІКОВСЬКОГО)	244

Н. І. Телегіна, В. В. Гута ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОГО МЕТОДУ ФРАНСУАЗИ САГАН НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ «ТРОХИ СОНЦЯ В ХОЛОДНІЙ ВОДІ»	247
І. М. Тимейчук АНТРОПОНІМІКА ЯК ВИРАЖЕННЯ ІНШОСТІ У ПЕРСОНАЖНІЙ СИСТЕМІ РОМАНУ М. ЕТВУД «РІК ПОТОПУ»	250
І. С. Тимофєєва ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛІСТИЧНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ВИМОВИ: ДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ	253
М. Б. Тхір РЕАЛІЗАЦІЯ КОМУНІКАТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ ЛІНГВАЛЬНИМИ ЗАСОБАМИ В ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВАХ ПРЕЗИДЕНТА США Б. ОБАМИ	255
Л. М. Філюк ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ СТУДЕНТІВ ЛІНГВІСТИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ: НА ПРИКЛАДІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	258
М. В. Фока СИСТЕМА К. СТАНІСЛАВСЬКОГО ТА «ПІДВОДНА ТЕЧІЯ»: ДО ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ ХУДОЖНЬОЇ ФУНКЦІОНАЛЬНОСТІ ПІДТЕКСТОВИХ СМИСЛІВ	261
Е. Г. Хомчак КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ ДОРОГИ В РУССКОЙ ЯЗЫКОВОЙ КАРТИНЕ МИРА	264
М. М. Цілина МОВНА СПЕЦИФІКА НАЗВ ОРИГІНАЛЬНИХ ДАВНЬОРУСЬКИХ ПАМ'ЯТОК	266
Д. В. Цолін ПОЕТИЧНИЙ ДИСКУРС: СИНТАКСИЧНИЙ АСПЕКТ	269
О. Я. Чепіль ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	274
О. В. Чепурна, О. Б. Шломенко ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	277
Є. С. Чернокова РУПЕРТ БРУК: ЛІРИЧНА АВТОБІОГРАФІЯ ГЕРОЯ СВОГО ЧАСУ	279
Н. Й. Четова РЕКОНСТРУКЦІЯ ОБРАЗНО-АСОЦІАТИВНОЇ ПЛОЩИНИ КОНЦЕПТУАЛЬНОГО ПРОСТОРУ УЯВНЕ У ТВОРАХ ДЖ. Р. Р. ТОЛКІНА	284
В. П. Чуб ПОСТАТЬ АНТУАНА ВОЛОДИНА В ДИСКУРСІ ФРАНЦУЗЬКОГО ПОСТМОДЕРНІЗМУ: «РУПОР ПОСТЕКЗОТИЗМУ»	289
Т. М. Шарова, Г. Г. Кулінич ПРОБЛЕМАТИКА ХУДОЖНІХ ТВОРІВ ВОЛОДИМИРА РОДІОНОВА ЯК РЕФЛЕКСІЯ ДИНАМІКИ ЖИТТЯ	293
Л. М. Шваб МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-ФОНЕТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ФОНОСТИЛІСТИЧНОЇ ДОМІНАНТИ ОЗВУЧЕНИХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ	295
К. А. Юровських НЕПОРОЗУМІННЯ ЯК КОМУНІКАТИВНЕ ЯВИЩЕ: ТЕРМІНОЛОГІЧНІ МЕЖІ ПОНЯТТЯ	298

Э. А. Кравченко,

Донецкий национальный университет, г. Винница

ФУНКЦИОНАЛЬНАЯ НАГРУЗКА ПОВТОРА В ПОЭТОНИМОСФЕРЕ

Суть повторения досліджено з позиції конструювання поетонімосфери художнього тексту як системи взаємопов'язаних імен. Виявлено та проаналізовано участь тотожних / співзвучних поетонімів у формуванні подвійності персонажів, ідейно-змістовної образності літературного твору та ін. Визначено прийоми, що беруть участь у створенні гротеску (використання взаємно-еквівалентних або фонетично подібних власних імен, контекстні «нароцнення» до семантичної структури онімів та ін.).

Ключові слова : взаємно-еквівалентні імена, гротеск, двійник, повторення, поетика, поетонім, поетонімосфера.

Сущность повтора исследована с позиции конструирования поетонимосферы художественного текста как системы взаимосвязанных имен. Выявлено и проанализировано участие тождественных / созвучных поетонимов в формировании двойничества персонажей, идейно-содержательной образности литературного произведения и др. Определены приемы, участвующие в создании гротеска (использование взаимно-эквивалентных или фонетически подобных собственных имен, контекстные «наращения» в семантическую структуру онимов и др.).

Ключевые слова : взаимно-эквивалентные имена, гротеск, двойник, повтор, поэтика, поетоним, поетонимосфера.

The identical or the approximate reproduction of the proper name of the work of art is the universal tool of poetics and the most potent technique of creating of the meaningful imagery. Actuality of this research was determined the need study of the intrasystem interrelation of the proper names as components of the poetonymosphere – the complete and systematically organized semantic structure of the literary work. The purpose of research is in detection of semantic and functioning load of onym's reiteration as one of the tools of development comic grotesque in Gogol's and Flaubert's creative work («Повесть о том, как поссорились Иван Иванович с Иваном Никифоровичем», «Женитьба», «Madame Bovary») and, much more, in the definition of the role of the reproduction for forming the work of art. The mutually equivalent names of heroes not matching chronology and activity in the scene action denote the doubles in «Повесть о том, как поссорились Иван Иванович и Иваном Никифоровичем» (Иван Иванович Перерепенко, наш Иван Иванович – кривой Иван Иванович). «Growing» of the doubles with the identical surname in the novel «Женитьба» (Жвакин-второй – другой Жвакин) should be classified as the traditional Gogol's method of the grotesque exaggeration. The mutually equivalent poetonyms function in Flaubert's «Madame Bovary» in the context of 'the situation of naming', where the name of the referenced character is the source of the name Emma Bovary's daughter. The character pair Berthe – Berthe represents the poetonymosphere's part, specially designed, first, for creating the romantically banal Emma's image, second, for the decision one of the main task of work – the making of grotesque. The contrast combination of 'real' and 'romantic' beginning in the name Berthe is that Emma remembered the sublime name of the guest awnings, but she doesn't noticed its consonance with the farm, named Bertaux, where she lived before her marriage. The phonetic identity / likeness interdependent poetonyms Berthe – Berthe – Bertaux, belonging to different subsystems of the poetonymosphere (antropoetonym and topoetonym), finds the ironic content of «Madame Bovary». The definition of specificity of onym's reiteration and his functional load in literary text seems promising for the theory of poetonymology in the part, regarding interpretation of the poetonymosphere as the complex combination of proper lexemes, involved in the formation of the work of art.

Key words : double, grotesque, mutually equivalent names, poetics, poetonym, poetonymosphere, reproduction.

Тождественный или неточный повтор (воспроизведение) имени в художественном произведении следует признать универсальным средством поэтики и наиболее «сильнодействующим» приемом создания содержательной образности, обусловленной индивидуально-авторской картиной мира. Специфика повтора (имен, мотивов, сюжетных ситуаций и под.) в художественном тексте и пространстве «комплексного» текста, включающего все опубликованные произведения одного автора, интересовала таких писателей и исследователей, как А. Белый, В. В. Набоков, Б. М. Эйхенбаум, Ю. М. Лотман, К. Проффер, В. З. Санников, А. Люксембург, А. В. Леденев и др.

Актуальность работы определяется недостаточной изученностью внутрисистемного взаимодействия собственных имен как компонентов поетонимосферы – многосложной, специальным образом организованной совокупности проприальных единиц литературного произведения. Повтор (тождественный, аллитеративный, редупликация и др.) имен персонажей в целостном художественном тексте подтверждает идею системности поетонимосферы, разрабатываемую В. М. Калинкиным, М. В. Буевской и др., способствует ее структурированию и должному осмыслению. Цель исследования состоит в выявлении смысловой и функциональной нагрузки онимного повтора как одного из средств создания комического гротеска в произведениях Н. В. Гоголя («Повесть о том, как поссорились Иван Иванович с Иваном Никифоровичем», «Женитьба») и Г. Флобера («Madame Bovary») и, шире, в становлении содержательной стороны целостного произведения.

Структурирование поетонимосферы художественного текста предполагает распределение имен действующих лиц, географических названий и т. д. в ядерной и периферийной зоне. Такое разграничение целесообразно, например, для интерпретации персонажного уровня как подсистемы личных имен главных и второстепенных героев (как правило, относящихся к ядру поетонимосферы), эпизодических персонажей и упоминаемых лиц (периферия). Иную цель преследует выделение микросистем, обусловленных звукосемантической общностью поетонимов, отличающихся «положением» в художественном континууме.

Повтор, излюбленное средство поэтики Н. Гоголя, порождает своеобразных персонажей-двойников в «Повести о том, как поссорились Иван Иванович и Иваном Никифоровичем» (воспроизведение антропонимной формулы 'имя-отчество') и «Женитьбе» (повтор фамилии). В «Повести...» «встречаются» взаимно-эквивалентные имена персонажей, не совпадающих по хронологии и активности в сюжетном действии. Имя-отчество главного героя *Ивана Ивановича Перерепенко* представлено в заглавии завершеного текста, названии первой главы («*Иван Иванович* и Иван Никифорович») и в первом предложении («Славная бекеша у *Ивана Ивановича!* отличнейшая!») [5, с. 193]. Второстепенный персонаж *Иван Иванович*, фамилия которого остается сокрытой, возникает в описании грандиозной ассамблеи у городничего (гл. VI). Перечисляя гостей, повествователь называет имена двойников, особенно настаивая на их принадлежности разным лицам: *не тот Иван Иванович* (т.е. главный герой – Э.К.), а *другой – наш Иван Иванович* [5, с. 231–232]. Расподобление объектов именованья актуализировано противительной конструкцией с отрицательной частицей *не тот*, а *другой* и притяжательным местоимением *наш*, подчеркивающим значимость персонажа и его близость читателю. Компонент этой смысло-различительной формулы умышленно воспроизводится в ближайшем контексте, обнаруживающем внешнее несходство двойников: «Наконец Иван Иванович – *не тот Иван Иванович*, а *другой*, у которого один глаз крив, – сказал:

– Мне очень странно, что правый глаз мой (кривой Иван Иванович всегда говорил о себе иронически) не видит Ивана Никифоровича господина Довгочхуна» [5, с. 232].

Убедившись, что теперь читатель не «обознается», повествователь помещает рядом с именем двойника главного героя определение *кривой*: «Все очень любили *кривого Ивана Ивановича* за то, что он отпускал шутки совершенно во вкусе нынешнем»; «При этом *кривой Иван Иванович* поднял глаза вверх и сложил руки вместе» и др. [5, с.232]. Благодаря сюжетной линии «примирение Ивана Ивановича с Иваном Никифоровичем» второму Ивану Ивановичу удается несколько «потеснить» главного: он активно вмешивается в повествование, высказывая мысль о примирении, а в последней главе принимает в нем непосредственное участие. Формула *не тот Иван Иванович, а другой* (завершающий элемент в цепи традиционного тройного повтора Гоголя) контактирует с описательной конструкцией *что с кривым глазом*, которая разграничивает и противопоставляет персонажей: «Тогда городничий мигнул, и *Иван Иванович, – не тот Иван Иванович, а другой, что с кривым глазом*, – стал за спиной Ивана Никифоровича, а городничий зашел за спину *Ивана Ивановича*, и оба начали подталкивать их сзади, чтобы спихнуть их вместе и не выпускать до тех пор, пока не подадут рук. *Иван Иванович, что с кривым глазом*, натолкнул Ивана Никифоровича, хотя и несколько косо, однако ж еще и в то место, где стоял *Иван Иванович* <...>» [5, с. 239]. Пародийная «игра в мячик» сталкивает имена двойников, усиливая комизм ситуации примирения *двух почтенных мужей* Миргорода. Аккумуляция наблюдается при контекстном соположении имен двойников, дополненном третьим («*Иваном*»): «Как только судья пихнул *Ивана Ивановича, Иван Иванович* с кривым глазом уперся всею силою и пихнул *Ивана Никифоровича*<...>» [5, с. 239]. Тесное сплетение онимов становится основным средством реализации гиперболы Гоголя, которая развивается гиперболическим сравнением *пихнул Ивана Никифоровича, с которого пот валится, как дождевая вода с крыши* [5, с. 239].

История двойников «Повести...» завершается противопоставлением *мертвый – живой* персонаж. В финале второй (мертвый) двойник обретает мнимую значительность благодаря оксюморонному сочетанию: «А сколько *вымерло знаменитых людей!* <...> Иван Иванович, что с кривым глазом, тоже приказал долго жить» [5, с. 241]. «Живой» Иван Иванович, все так же ожидающий решения тяжбы с Иваном Никифоровичем, превращается в застывшего, лишённого движения и развития персонажа (Б. Эйхенбаум неслучайно называл действующих лиц Гоголя «окаменевшими позами» [3, с. 49]). Реальное и фантастическое омертвление обитателей гоголевского Миргорода выдвигает на первый план идею гротескного сновидческого города, «совершенно отгороженного от всего мира» [3, с. 60].

В «Женитьбе» двойник не участвует в сюжетном действии, оставаясь пассивным упоминаемым лицом, расширяющим пространство пьесы. У моряка в отставке Балтазара Балтазаровича Жевакина, одного из потенциальных женихов Агафьи Тихоновны, есть однофамилец, *другой Жевакин*, о котором совершенно нестати вспоминает сам персонаж, рекомендуя Арине Пантелеймоновне: «А лейтенант морской службы в отставке, Балтазар Балтазарович *Жевакин-второй*. Был у нас еще *другой Жевакин*, да тот еще прежде моего вышел в отставку: был ранен, магушка, под коленком, и пуля так странно прошла, что коленка-то самого не тронула, а по жиле прохватила – как иголкой сшило, так что, когда, бывало, стоишь с ним, все кажется, что он хочет тебя коленком сзади ударить» [4, с. 126]. Пародийное неравенство двойников актуализировано компонентами *второй – другой*, входящими в онимно-апеллятивную структуру (*Жевакин-второй*) или составляющими минимальный контекст имени (*другой Жевакин*). Контрастные, на первый взгляд, приемы безымянности и совпадения имен, использованные для обозначения «недействительных» и «недействительных» лиц, преследуют близкую художественную цель. Смысловая, функциональная и композиционная нагрузка двойника Жевакина напоминает о роли, «сыгранной» мимолетным персонажем «Ревизора» – сыном трактирщика Власа. В трактире, где Бобчинский и Добчинский увидели мнимого ревизора, они выспрашивают Власа, и читатель получает подробнейшие сведения о его семье: «у него жена три недели назад тому родила, и такой *пребойкий мальчик*, будет так же, как и отец, содержать трактир» [6, с. 19]. В. Набоков обращает внимание, как «новорожденный и еще безымянный Власович умудряется вырасти и в секунду прожить целую жизнь» [2, с. 63]. *Другой Жевакин* отличается от безымянного *пребойкого мальчика* тем, что его «жизнь», отнесенная не к будущему, а к прошлому, низводится до анекдота, рассказанного женихом Агафьи Тихоновны. «Вращивание» двойников с взаимно-эквивалентными именами следует квалифицировать как традиционно гоголевский прием гротескной гиперболизации. Двойник-фантом *Жевакин* является «послаником» того прорывающегося в пьесу потустороннего мира, который, по словам В. Набокова, и есть «подлинное царство» Гоголя [2, с. 66].

Полный и частичный повтор – характерная «примета» поэтики романа Г. Флобера «Madame Bovary». Тождественные онимы функционируют в контексте «ситуация наречения именем», подробно прокомментированном В. Набоковым. Эмма Бовари – личность восторженная, чувствительная, с мечтательным складом ума, но «душа у нее мелкая: обаяние, красота, чувствительность не спасают ее от рокового привкуса мещанства. Несмотря на экзотические мечтания, она – провинциальная буржуа до мозга костей, верная шаблонным идеям» [1]. Банальные романтические мечтания и фантазии Эммы заимствуются, в основном, из литературных произведений, входящих в круг ее чтения. Эпизод выбора имени для дочери, которому Флобер уделяет особое внимание (подробно обсуждаются предпочтения Шарля, его матери, Леона, г-на Омэ), усиливает приверженность Эммы к романтическим или, скорее, романтным шаблонам: «Pendant sa convalescence, elle s'occupa beaucoup à chercher un nom pour sa fille. D'abord, elle passa en revue tous ceux qui avaient des terminaisons italiennes, tels que *Clara, Louisa, Amanda, Atala*; elle aimait assez *Galsuinde*, plus encore *Yseult* ou *Léocadie*» [8] – «Когда Эмма начала поправляться, она усиленно занялась выбором имени для дочки. Сначала она перебрала все женские имена с итальянскими окончаниями: *Клара, Луиза, Аманда, Аманда*; ей нравилась *Гальсуинда*, но особенно – *Изоolda* и *Леокадия*» [7, с. 74]. В. Набоков обратил внимание на причину, по которой Эмма выбирает имя Берта: «Enfin, Emma se souvint qu'au château de la Vaubyessard elle avait entendu la marquise appeler *Berthe* une jeune femme; dès lors ce nom-là fut choisi <...>» [8]. – «Наконец Эмма вспомнила, что в Вобьесарском замке маркиза назвала при ней одну молодую женщину *Бертой*; на этом она и остановилась <...>» [7, с. 74]. Ретроспективная отсылка к событиям дня, проведенного Эммой в замке Вобьесаров, подчеркивает мещанское пристрастие героини к экзотике. Имя *Berthe* становится атрибутом стиля роскошной жизни, но, главное, «романтические соображения при выборе имени составляют резкий контраст с той обстановкой, в которую попадает Эммина дочка» [1, с. 197-198]. Г. Флобер подробно описывает посещение Эммой и Леоном кормилицы Берты: «В единственной комнате у задней стены стояла широкая кровать без полога, а под разбитым окном, заклеенным синей бумагой, – квашня. В углу за дверью, под умывальником, были выстроены в ряд башмаки, подбитые блестящими гвоздями, и тут же стояла бутылка с маслом <...>. Девочка Эммы спала в стоявшей прямо на полу люльке, сплетенной из ракиновых прутьев. <...> Леон прохаживался по комнате; ему как-то дико было видеть эту красивую женщину в нарядном платье среди такой нищеты» [7, с. 76].

Имя упоминаемого лица служит источником наименования второстепенной героини романа, организуя персонажную пару *Berthe – Berthe* как «фрагмент» поэтонимосферы, специально предназначенный, во-первых, для создания романти-

чески банального образа Эммы, во-вторых, для решения одной из основных художественных задач произведения – гротеска. Комментируя сцену разговора в трактире после приезда Эммы и Шарля в Ионвиль, Г. Флобер указывает на тонкую особенность: «Я сейчас пишу разговор молодого человека с молодой женщиной о литературе, горах, музыке и прочих так называемых поэтических предметах. Обычный читатель примет, пожалуй, все за чистую монету, но моя настоящая цель – гротеск. По-моему, мой роман будет первым, в котором высмеиваются главные героиня и герой. Но ирония не отменяет патетики, наоборот, ее усиливает» [Цит. по : 1]. Контрастное сочетание *реального* и *романтического* начала в имени *Berthe / Берта* заключается в том, что припоминая возвышенное имя гостыи маркизы, Эмма не замечает его созвучия с названием фермы *Bertaux / Берто*, где она жила до замужества. Встреча Шарля Бовари с фермерской дочкой Эммой Руо (гл. II) становится завязкой сюжетного действия: Шарль, молодой сельский врач, получает письмо с мольбой «как можно скорее прибыть на ферму *Берто (Bertaux)* и оказать помощь человеку, сломавшему себе ногу», т.е. отцу Эммы [7, с. 20]. Ферма *Берто* – место развития сюжетной линии *Эмма – Шарль* (на ферме господин Бовари делает Эмме предложение, здесь же играют свадьбу и др.). Таким образом, географическое название *Bertaux* содержательно сближается с личным именем *Berthe*, разрушая его возвышенную репутацию, и ‘ситуация наречения именем’ принимает гротескный характер. Эмма грезит о Париже, но банальная провинция упрямо вмешивается в ее существование, определяя выбор псевдоромантического имени. Тождество и фонетическое подобие взаимосвязанных поэтонимов *Berthe – Berthe – Bertaux*, принадлежащих к разным подсистемам поэтонимосферы (антропоэтоним и топоэтоним), согласно замыслу Флобера, обнаруживает иронический подтекст «*Madame Bovary*».

Итак, авторский подбор тождественных или созвучных имен – особый прием создания идейно-содержательной образности художественного текста. Такие имена «говорят» настойчиво и сущностно, поэтому определение специфики онимного повтора и его функциональной нагрузки в литературном произведении представляется перспективной теоретической и практической проблемой поэтонимологии, требующей пристального внимания исследователей.

Литература:

1. Набоков В. Гюстав Флобер. «Госпожа Бовари» / В. Набоков; [пер. с англ. Предисловие Ив. Толстого] // В. Набоков. Лекции по зарубежной литературе. – М. : Независимая Газета, 2000. – С. 183–238.
2. Набоков В. Николай Гоголь / В. Набоков; [пер. с англ. Предисловие А. Г. Битова] // В. Набоков. Лекции по русской литературе. – М. : Независимая Газета, 2001. – С. 31–134.
3. Эйхенбаум Б. М. Как сделана «Шинель» Гоголя / Б. М. Эйхенбаум; [сост. О. Эйхенбаум; Вступ. ст. Г. Бялого] // Б. Эйхенбаум. О прозе. О поэзии. Сб. статей. – Л. : Худож. лит., 1986. – С. 45–63.

Список иллюстративного материала:

4. Гоголь Н.В. Женитьба / Н. В. Гоголь // Н. В. Гоголь. Собрание сочинений в 6 томах. – М. : Государственное издательство художественной литературы, 1952. – Т. 4. – С. 101–159.
5. Гоголь Н. В. Повесть о том, как поссорились Иван Иванович с Иваном Никифоровичем / Н. В. Гоголь // Н. В. Гоголь. Собрание сочинений в 6 томах. – М. : Государственное издательство художественной литературы, 1952. – Т. 2. – С. 193–243.
6. Гоголь Н. Ревизор / Н. В. Гоголь // Н. В. Гоголь. Собрание сочинений в 6 томах. – М. : Государственное издательство художественной литературы, 1952. – Т. 4. – С. 7–97.
7. Флобер Г. Госпожа Бовари : Провинциальные нравы / Г. Флобер; [пер. с фр. Н. Любимова; предисл. А. Пузикова]. – М. : Худож. лит., 1981. – 271 с.
8. Flaubert G. Madame Bovary / G. Flaubert. – Режим доступа : http://royallib.com/read/Flaubert_Gustave/Madame_Bovary.html#0